

Друковані матеріали в підручнику вдало поєднуються з численними фотографіями та малюнками, на яких, наприклад, представлені польські національні реалії (символіка, одяг, страви, краєвиди). Графічні елементи тематично підібрані до змісту текстів, біля яких уміщені. Це сприяє візуалізації та доброму засвоєнню країнознавчого матеріалу.

Підсумовуючи вищесказане, можемо стверджувати, що перелік українських видань польської лінгводидактичної літератури збагатився ще однією позицією, дуже потрібною полоністам та іншим потенційним користувачам, зацікавленим Польщею, польською культурою, літературою та мовою. Незважаючи на деякі неточності, посібник “Польська мова” О.Войцевої відзначається високим науково-методичним рівнем викладу теоретичного та практичного матеріалу. Заслуговує на схвалення його комплексний характер, присутність усіх основних розділів науки про мову та багатой інформації. Виразно філологічний, науковий ухил, що відрізняє цю працю від інших підручників та посібників з польської мови, виданих в Україні, схиляє до думки, що найуспішніше застосування він, напевно, матиме, на філологічних факультетах українських вищих навчальних закладів. Однак і нефілологи використовуватимуть його з приємністю й користю – можливо, дещо спрощуючи під керівництвом викладача певні теоретичні проблеми, однак повною мірою насолоджуючись гарними зразками текстів польської культури.

Алла КРАВЧУК, Євгенія ЧИРВА

POSTSCRIPTUM POLONISTYCZNE

**Katowice, 2009, №. 1(3): Polonistyka i język polski na Ukrainie /
Red. A. Krawczuk, J. Tambor, (współpraca) M. Rusin. 328 s.**

Протягом останніх років кафедра польської філології Львівського національного університету імені Івана Франка активно співпрацює зі Школою польської мови і культури Сілезького університету (м. Катовіце, Республіка Польща). Працівники Школи та науковці мовознавчих, літературознавчих, культурознавчих та інших кафедр Сілезького університету, що співпрацюють зі Школою польської мови та культури, неодноразово брали участь у роботі наукового та методичного семінарів кафедри польської філології, читали лекції для студентів-полоністів Львівського університету. Протягом 2008–2009 рр. на кафедрі польської філології за участі працівників школи відбувалося навчання з циклу післядипломної освіти зі спеціальності “Польська мова як іноземна та польська культура”, після закінчення якого понад півсотні слухачів з усієї України отримали дипломи про вищу освіту Сілезького університету і здобули право навчати польської мови як іноземної в Україні та за її межами. Школа польської мови та культури Сілезького університету, директором якої є професор Йоланта Тамбор, щорічно запрошує студентів польської філології на навчання до Літньої школи польської мови, літератури й культури, а викладачів кафедри польської філології Львівського університету – читати лекції для студентів спеціалізації “польська мова як іноземна”. Спільно зі Школою польської мови та культури Сілезького університету у травні 2009 р. у Львівському університеті проведено конференцію з

проблем сертифікації мови як іноземної за європейськими стандартами. Науковці кафедри польської філології – активні учасники наукових форумів, організованих Школою в Польщі. Протягом чотирьох років на полоністичній кафедрі Львівського університету працювала лектор Моніка Русін – вихованка Школи польської мови та культури Сілезького університету.

У ході реалізації спільних проектів двох науково-дидактичних осередків українського та польського університетів зародилася ідея ще однієї спільної справи – видання польськомовного збірника праць, присвяченого полоністиці в Україні. Йдеться про рецензоване число піврічника Школи польської мови та культури Сілезького університету “*Postscriptum Polonistyczne*” (2009. № 1 (3)). Цей журнал виходить із 1992 р. (до 2007 р. під назвою “*Postscriptum*”), у ньому друкуються матеріали методичного характеру, присвячені викладанню польської мови як іноземної, польської літератури й культури, а також наукові статті, які можуть використовуватись у роботі з іноземцями, що вивчають польську мову. Авторами статей є відомі науковці польських університетів та зарубіжні вчені. Головний редактор журналу – професор Ромуальд Цудак.

Рецензований номер “*Postscriptum Polonistyczne*” має назву “Полоністика і польська мова в Україні”. Його редакторами стали: завідувач кафедри польської філології Львівського національного університету імені Івана Франка доцент Алла Кравчук, директор Школи польської мови та культури Сілезького університету професор Йоланта Тамбор та магістр Моніка Русін. Аналізоване видання містить два основні типи публікацій: наукові та науково-методичні статті українських полоністів – літературознавців та мовознавців, а також матеріали про сучасний стан і перспективи розвитку полоністичних кафедр та лекторатів з польської мови у вищих (і частково інших) навчальних закладах України.

Матеріали поділено за такими розділами: “Польсько-український літературний діалог”, “Українська інтерпретація польської літератури”, “Польська мова в дослідженнях українських мовознавців”, “Про навчання польської мови в Україні”, “Українська полоністика”, “Шкільництво та полонійні організації в Україні”.

Автори українського числа “*Postscriptum*” – це переважно українські науковці, викладачі-полоністи або ж лектори з Польщі, що працюють (чи працювали) в різних навчальних закладах України.

Наукова частина збірника охоплює широке тематичне коло зацікавлень українських літературознавців та мовознавців. Її відкривають порівняльні літературознавчі студії молодих львівських науковців, викладачів й аспірантів кафедри польської філології Львівського університету Остапа Сливинського (“Джерела і метаморфози поетики персонізму: нью-йоркська школа – польський о’харизм – українська поезія XXI століття”), Ярослава Нахліка (“Пустка існування і топос самотньої душі в поезії Казімежа Пшерви-Тетмаєра та Петра Карманського”) та Олесі Нахлік (“Творення Європи: українсько-польський міжкультурний діалог”).

Польськомовному читачеві буде цікаво ознайомитися з українською інтерпретацією окремих творів відомих польських письменників: Ярослава Івашкевича (стаття Олексія Сухомлинова “У пошуках власного еґо. Нове прочитання роману Ярослава Івашкевича “Втеча до Багдаду”), Вітольда Гомбровича (стаття Наталії Лобас “Текстові реалізації карнавальних моделей у “Фердидурке” Вітольда Гомбровича”), Леопольда Стаффа (стаття Елліни Ціховської “Метафізика поезії Леопольда Стаффа: останні томи поезії “Лоза” (1954) та “Дев’ять муз” (1958))”).

Частина вміщених у збірнику статей українських мовознавців хоч і побудована на матеріалі, який більшою чи меншою мірою опрацьовували польські науковці та науковці з інших країн, однак містить необхідний елемент новизни передусім у його представленні на широкому слов'янському тлі (Олена Войцева “Еволюція назв плаваючих засобів у польській мові на тлі інших слов'янських мов”, Інна Беляєва “Семантична і дериваційна мотивація неосновних назв зеленого кольору в слов'янських мовах”) та в зіставленні з українським матеріалом (Юлія Сагата “Птахи в польській та українській фразеології”). У статті Оксани Баранівської “Східнослов'янські (українські) впливи у прізвищах мешканців кувявсько-поморського воєводства” зроблено спробу виявити українські впливи на формування системи прізвищ мешканців одного з польських воєводств. Праця Оксани Лозинської “Як поляки *“дивляться з-під лоба”*? Фразеологізм і мімічний знак *patrzec spode lba* в корпусах текстів польської мови” містить аналіз співвідношення між певним мімічним знаком та фразеологізмом, котрий виник на його основі. У ході дослідження використовувалися сучасні методи корпусного дослідження мови, що дало змогу виявити найновіші аспекти функціонування мовних одиниць, у цьому випадку – фразеологічних інновацій. Новим для читача буде матеріал, викладений у статті Оксани Огорілко “Деякі синтаксичні особливості текстів львівської польськомовної преси (на матеріалі “Gazety Lwowskiej”)”. На мою думку, дослідження мови і мовлення польської меншини в Україні мають бути постійно присутніми в українській полоністиці з метою фіксації їхнього стану й особливостей, з одного боку, та підвищення культури мовлення носіїв – з другого.

Питання методики викладання польської мови порушуються у статтях Алли Кравчук та Олександра Макєєва. У публікації А.Кравчук проаналізовано типові лексичні та лексико-стилістичні помилки, що їх роблять українці, які вивчають польську мову як іноземну, крім того, висвітлено деякі теоретичні аспекти лінгводидактики, пов'язані зі специфікою розуміння понять “мовна норма” і “мовна помилка” у навчанні іноземної та рідної мов. О.Макєєв представив цікавий підхід до вивчення польської мови, апробований у Донецькому національному технічному університеті. Методика, що спирається на подібність польської, української й російської мов на окремих рівнях мовної системи, дає змогу досягти добрих практичних результатів в оволодінні польською мовою студентами-нефілологами.

Наступні розділи збірника інформують про історію, стан і перспективи розвитку полоністичних студій, кафедр, лекторатів і загалом полоністичних осередків в Україні. Після кожної публікації подано коротку біографічно-бібліографічну довідку про автора.

Географія української полоністики, представлена в рецензованій праці, доволі широка, хоча осередків вивчення польської мови в Україні значно більше. Вони функціонують і поза межами вищої школи (наприклад, при товариствах польської культури). Звичайно, в одному томі неможливо представити їх усі. Крім того, кількість ВНЗ України, де викладають польську мову, також більша; очевидно, зростатиме вона й надалі. Отже, є всі підстави сподіватися на появу ще одного тому “Postscriptum”, присвяченого полоністиці в Україні. Він, як і попередній, слугуватиме інтеграційним процесам у середовищі українських полоністів, а крім того, інформуватиме польське наукове середовище та світові полоністичні осередки про те, як вивчають і досліджують польську мову, літературу й культуру в Україні.

Можна привітати українських і польських колег з цікавим науково-інформаційним виданням. Адже лише підготовка рецензованого тому до друку сприяла інтеграції в середовищі українських полоністів, налагодженню тісніших наукових і товариських контактів між полоністичними осередками, давала привід замислитися над новими спільними проектами. Вихід журналу у світ значно розширив уявлення про географію полоністики в Україні, яка традиційно асоціювалася зі Львовом та Києвом. Завдяки зусиллям редакторів й авторів рецензованого числа журналу, відомості про стан і перспективи розвитку української полоністики стануть доступними не тільки в Польщі, а й у багатьох країнах світу, оскільки журнал як орган Школи польської мови та культури Сілезького університету має дуже добру дистрибуцію – його читають полоністи майже в усіх країнах світу.

Не можна не відзначити активності членів кафедри польської філології Львівського національного університету в підготовці тому до друку. Саме в їхньому середовищі народилася ідея створення у співпраці з досвідченими польськими колегами збірника про українську полоністику, вони (а значною мірою редактор з українського боку Алла Кравчук) доклали немало зусиль, аби зібрати й опрацювати матеріали. Нагадаю, що кафедра польської філології відновила свою діяльність як самостійна одиниця лише кілька років тому, а колектив кафедри вже зумів реалізувати кілька амбіційних наукових і науково-методичних проєктів спільно з польськими науковими осередками і вищими навчальними закладами. Активна наукова і видавнича діяльність колективу молодих науковців, успішна викладацька робота дають підстави сподіватися, що славні традиції львівської полоністики будуть у майбутньому примножені.

Ольга АЛБУЛ